Emro Science and Education
Open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz
OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 1 No. 4 (2024) · “Milliy iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish va yuqori iqtisodiy o‘sish sur’atlarini t... DOI: 10.5281/zenodo.24320874

ta’minlashning ustivor yo‘nalishlari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

qadriyatlar va ulkan investitsiyalar mavzusida tafsilotli ma'lumotlar o‘zbekiston iqtisodiy rivojlanishining asosiy yo‘nalishlaridan biridir. O‘zbekiston Hukumatining sifatli strategik reja va dasturlari, mamlakatning moliyaviy tizimi, investitsiya siyosati, innovatsion rivojlanishning qo‘llab-quvvatlashi uchun lozim bo‘lgan qadriyatlar, xorijiy investitsiyalarni jalb etishda amaliyotni samarali olib borish hamda O‘zbekistonda investitsiya faoliyatini yanada rivojlantirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar haqida tafsilotli ma'lumotlarni o‘z ichiga oladi.

**Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yhati**

1. Sh.M. Olimova – Raqamli iqtisodiyotning O‘zbekistonda rivojlanish istiqbollari: elektron tijorat va AKT infratuzilmasini joriy qilish. Toshkent, 2023.

2. O.T. Khakimov – “Innovatsion texnologiyalar va iqtisodiy barqarorlik”: ilmiy maqolalar to‘plami. Toshkent, 2022.

3. N. Eshonqulov – Raqamli texnologiyalar va ma’lumotlar iqtisodiyoti: nazariy va amaliy yondashuvlar. Toshkent, 2023.

4. S.S. Alimova – “O‘zbekiston iqtisodiyotining raqamli transformatsiyasi bo‘yicha strategik yo‘nalishlar”. Ilmiy maqola, Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti jurnali, 2022.

5. Raqamli iqtisodiyotning rivojlanish tendensiyalari. Jahon banki hisobotlari, 2023-yil.

(Manba: https://www.worldbank.org/)

6. Elektron hukumat va raqamli transformatsiya strategiyalari. BMTning 2022-yilgi E-Government Development Index ma’ruzasi.

(Manba: https://publicadministration.un.org/egovkb)

7. O‘zbekiston Respublikasining raqamli iqtisodiyot bo‘yicha strategiyasi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti qarorlari va farmonlari, 2019–2024-yillar.

(Manba: https://lex.uz/)

8. Raqamli infratuzilmaning rivojlanishi bo‘yicha xalqaro tajribalar. McKinsey Global Institute tahlillari, 2022-yil.

(Manba: https://www.mckinsey.com/)

9. Sun’iy intellekt va iqtisodiy innovatsiyalar. Oxford University Press tomonidan nashr etilgan “AI in the Economy” kitobi, 2022-yil.

10. O‘zbekistonda IT-parklar va startaplar ekotizimi. IT Park Uzbekistan rasmiy hisobotlari, 2024-yil.

(Manba: https://it-park.uz/)

11. Axborot xavfsizligi muammolari va yechimlari. Kaspersky Lab tadqiqotlari, 2023-yil.

(Manba: https://www.kaspersky.com/)

12. Raqamli iqtisodiyot va uning global iqtisodiyotga ta’siri. Harvard Business Review maqolalari, 2023-yil.

(Manba: https://hbr.org/)

## KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI MOLIYALASH-TIRISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

**Urazmatov Jonibek Musurmanovich**
Guliston davlat universiteti kata o`qituvchi, PhD



Published: 23.12.2024

**Cite this article:** Urazmatov Jonibek Musurmanovich, Raimberdiyev Samandar Sherzod o‘g‘li (2024). Kichik biznes subyektlari faoliyatini moliyalashtirishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish. Emro Science and Education, 1(4). https://doi.org/10.5281/zenodo.24320874

*© 2024 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.*

**Raimberdiyev Samandar Sherzod o‘g‘li**
Guliston davlat universiteti magistri

**Annotatsiya.** Mazkur tezis kichik biznes subyektlarining moliyalashtirish jarayonini takomillashtirishda innovatsion texnologiyalarning rolini o‘rganishga bag‘ishlangan. O‘zbekistonning iqtisodiy sharoitida kichik biznesni rivojlantirish uchun moliyaviy resurslarga keng va oson kirish imkoniyatlari yaratish zarur. Innovatsion texnologiyalar, ayniqsa raqamli platformalar, fintech xizmatlari, sun'iy intellekt va blockchain texnologiyalari kichik bizneslarga moliyaviy operatsiyalarni yanada samarali va xavfsiz bajarish imkonini beradi. Ushbu texnologiyalar nafaqat moliyaviy xizmatlarga kirishni osonlashtiradi, balki biznesni moliyaviy boshqarish va sarmoyalarni jalb qilishda yangi imkoniyatlar yaratadi. O‘zbekiston misolida, davlatning kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash siyosati va innovatsion texnologiyalarni joriy etishdagi muvaffaqiyatli tajribalari ko‘rsatiladi. Maqola shuningdek, bu texnologiyalarning kichik biznes uchun foydali jihatlarini va ularni joriy etishda yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan muammolarni tahlil qiladi.

**Kalit so‘zlar:** kichik biznes, moliyalashtirish, innovatsion texnologiyalar, O‘zbekiston, raqamli platformalar, fintech, sun'iy intellekt, blockchain, moliyaviy boshqaruv, sarmoya.

O‘zbekiston iqtisodiyotida kichik biznes sektori juda katta ahamiyatga ega. Kichik biznesning o‘sishi nafaqat mamlakatning iqtisodiy rivojlanishiga, balki ish o‘rinlarini yaratish, yangi mahsulotlar va xizmatlarni taklif qilish orqali jamiyatning farovonligini oshirishga xizmat qiladi. Ammo, kichik biznes subyektlari o‘z faoliyatini kengaytirish va samarali boshqarish uchun zarur bo‘lgan moliyaviy resurslarni topishda qiyinchiliklarga duch keladilar. An'anaviy bank krediti olish, yuqori foiz stavkalari va murakkab hujjat topshirish jarayonlari kichik bizneslarning rivojlanishini cheklovchi omillardan biridir.

Shu sababli, innovatsion texnologiyalar — ayniqsa, moliyaviy texnologiyalar (fintech), raqamli to‘lov tizimlari, sun'iy intellekt (SI) va blockchain texnologiyalari — kichik biznes subyektlarining moliyalashtirish jarayonlarini isloh qilishda katta imkoniyatlar yaratadi. O‘zbekiston misolida innovatsion texnologiyalardan foydalangan holda kichik biznesni moliyaviy qo‘llab-quvvatlashni yanada samarali qilish imkoniyatlarini tahlil qilamiz.

Innovatsion texnologiyalarning kichik biznes moliyalashtirishiga ta'siri:

**1. Fintech xizmatlari va raqamli to‘lov tizimlari.** Fintech (moliyaviy texnologiyalar) kichik bizneslarning moliyaviy ehtiyojlarini qondirishda muhim rol o‘ynaydi. Raqamli to‘lov tizimlari, masalan, "Payme", "Click", "Apelsin" va "Uzcard" kabi platformalar kichik bizneslarga nafaqat to‘lovlarni qabul qilish imkoniyatini yaratadi, balki ular uchun moliyaviy operatsiyalarni osonlashtiradi. Bu tizimlar orqali kichik biznes egalari darhol pul oqimlarini boshqarish, o‘z xarajatlarini kuzatish va bank operatsiyalarini tez va xavfsiz amalga oshirishlari mumkin. Ushbu texnologiyalar yordamida kichik bizneslar moliyaviy transaksiyalarni ancha arzon, samarali va tezkor amalga oshirishga muvaffaq bo‘ladi.

**2. Onlayn kreditlash va mikrokreditlar.** O‘zbekistonda kichik bizneslarni moliyalashtirishda innovatsion onlayn kreditlash xizmatlari katta o‘rin tutmoqda. Raqamli platformalar orqali mikroqarzlar va onlayn kreditlar olish jarayoni ancha soddalashtirilgan. O‘zbekistonda ham, "Agrobank" va "Xalq Banki" kabi yirik banklar onlayn kreditlash tizimlarini kengaytirib, kichik bizneslarga raqamli xizmatlar orqali tezkor qarz olish imkonini yaratmoqda.

**3. Sun'iy intellekt va ma'lumotlar tahlili.** Sun'iy intellekt va ma'lumotlar tahlili kichik bizneslarga moliyaviy boshqaruvni optimallashtirishda yordam beradi. Masalan, SI algoritmlari yordamida kredit tarixlarini tahlil qilish va kichik bizneslar uchun individual

kredit siyosatlarini yaratish mumkin. Bu texnologiyalar banklarga kichik bizneslar bilan ishlashda risklarni kamaytirish imkonini beradi. Shuningdek, kichik bizneslar o‘z mijozlari haqida yig‘ilgan ma'lumotlarni tahlil qilish orqali marketing strategiyalarini yanada samarali tuzishlari mumkin. O‘zbekistonda sun'iy intellekt va ma'lumotlar tahlili yordamida kichik bizneslar o‘z faoliyatlarini optimallashtirishda muvaffaqiyatga erishmoqda.

O‘zbekistonda raqamli infratuzilmani rivojlantirish jarayoni ham davom etmoqda. "Tashkent City", "Digital Uzbekistan" kabi raqamli loyihalar kichik bizneslarga raqamli platformalar orqali o‘z xizmatlarini taklif qilish imkoniyatini yaratmoqda. Shu bilan birga, O‘zbekistonda fintech ekotizimi kengaymoqda. Yangi platformalar, masalan, "Payme" va "Click", kichik bizneslarga oson va tez to‘lovlarni amalga oshirish imkonini beradi. Bunday xizmatlarning rivojlanishi kichik bizneslarning operatsiyalarini optimallashtirish va samarali boshqarish imkoniyatlarini yaratadi. O‘zbekistonda kichik bizneslarni raqamli texnologiyalar orqali moliyalashtirish imkoniyatlari rivojlanayotgan bo‘lsa-da, ba'zi hududlarda internetga kirish imkoni cheklangan. Shuningdek, raqamli texnologiyalarni kichik bizneslarga joriy etishda hali ham ko‘plab to‘siqlar mavjud. Davlat va xususiy sektordan raqamli infratuzilmani yaxshilashga qaratilgan yanada faol chora-tadbirlar talab etiladi. Kichik biznes egalari va ularning xodimlari yangi texnologiyalarni to‘liq tushunmasligi mumkin. Shuning uchun, innovatsion texnologiyalarni samarali joriy etish uchun ta'lim va treninglar tizimini takomillashtirish zarur. Kichik biznes egalari uchun raqamli savodxonlikni oshirish bo‘yicha maxsus dasturlar tashkil etish lozim.

Xulosa sifatida shuni aytishimiz mumkinki, kichik biznes subyektlarini moliyalashtirishda innovatsion texnologiyalarning roli muhim ahamiyatga ega. Raqamli to‘lov tizimlari, fintech xizmatlari, sun'iy intellekt va blockchain texnologiyalari kichik bizneslarning moliyaviy ehtiyojlarini qondirishda yangi imkoniyatlar yaratadi. O‘zbekistonda davlat tomonidan kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash va raqamli infratuzilmani rivojlantirishga qaratilgan chora-tadbirlar samarali amalga oshirilmoqda. Biroq, bu jarayonni yanada tezlashtirish uchun raqamli infratuzilmani yaxshilash, ta'lim tizimini takomillashtirish va yangi texnologiyalarni kengroq tarqatish zarur. Innovatsion texnologiyalarni muvaffaqiyatli joriy etish kichik bizneslarni rivojlantirishning samarali yo‘lidir va iqtisodiyotning barqaror o‘sishiga yordam beradi.

**Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:**

1. Ergashev, F., & Ishturdiev, H. (2024). Kichik biznes subyektlarining innovatsion loyihalarni moliyalashtirish yo‘llari. YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT, 2(9). Retrieved from https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/jour-nal/index.php/GED/article/view/2931

2. Musayev O. (2024). Kichik biznes subyektlari faoliyatini innovatsion rivojlantirish omillari. YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT, 2(8). Retrieved from https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/journal/in-dex.php/GED/a-rticle/view/2876

3. Евдокимова С.С., Кобышев М.С. Современные модели финансирования стартапов // Финансы и кредит – 2017. – №6 (726). – С. 341-352.

## IJTIMOIY SOHALARNI RIVOJLANTIRISH ORQALI AHOLI IQTISODIY FAROVONLIGINI TA’MINLASH

**Abduvoxidov Akmal Abdulazizovich**
Guliston davlat universiteti dotsenti